

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Директор Інституту соціальної та
політичної психології НАПН України
член-кореспондент НАПН України
М.М. Слюсаревський

«10» грудня 2022 року

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів
дисертації «Психологія становлення громадянської ідентичності особистості»
Петровської Інги Ростиславівни,
поданої на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук
зі спеціальності 19.00.11 – політична психологія**

Дисертація Петровської І.Р. розглядалась на розширеному засіданні лабораторії психології політичної поведінки молоді Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, на якому були присутні:

- з лабораторії психології політичної поведінки молоді: зав. лаб., канд. психол. наук, с. н. с. Остапенко І.В.; головн. н. с., канд. психол. наук, с. н. с. Жадан І.В.; с.н.с., канд. психол. наук, с. н. с. Позняк С.І.; с.н.с., канд. психол. наук, с. н. с. Скнар О.М.; н.с. Краснякова А.О.
- з лабораторії психології малих груп та міжгрупових відносин: головн. н. с., д-р психол. наук, проф., Горностай П.П.;
- з інших лабораторій Інституту соціальної та політичної психології НАПН України:
 - з лабораторії психології мас та спільнот: зав. лаб., д-р психол. наук, с. дослідн. Губеладзе І.Г.; головн. н. с., д-р психол. наук, проф. Васютинський В.О.; головн. н. с., канд. психол. наук, доц. Коробка Л.М.;
 - запрошені з інших установ: професор кафедри теоретичної та практичної психології Національного університету «Львівська політехніка», д-р психол. наук, проф. Хазратова Н.В.

СЛУХАЛИ:

доповідь доцентки кафедри психології ЛНУ ім. І.Франка (здобувачка при лабораторії), канд. техн. наук, доц., Петровської Інги Ростиславівни за матеріалами дисертаційної роботи «Психологія становлення громадянської ідентичності особистості», поданої на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук за спеціальністю 19.00.11 – політична психологія

Тему дисертаційної роботи «Психологія становлення громадянської ідентичності особистості» затверджено на засіданні Вченої ради Інституту

соціальної та політичної психології НАПН України (протокол № 8/16 від 23.06.2016 року) та узгоджено рішенням бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 7 від 29.11.2016 року).

2. Запитання до здобувача.

Запитання по темі дисертації ставили:

головн. н. с., д-р психол. наук, проф., Горностай П.П.; д-р психол. наук, с. дослідн. Губеладзе І.Г.; головн. н. с., д-р психол. наук, проф. Васютинський В.О.; головн. н. с., канд. психол. наук, доц. Коробка Л.М.

3. Виступи за обговореною роботою.

В обговоренні дисертації взяли участь: головн. н. с., д-р психол. наук, проф., Горностай П.П.; д-р психол. наук, с. дослідн. Губеладзе І.Г.; головн. н. с., д-р психол. наук, проф. Васютинський В.О.; зав.лабораторії, канд. психол. наук, с.н.с. Остапенко І.В.

УХВАЛИЛИ:

ПРИЙНЯТИ такий висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів докторської дисертації:

1. Актуальність теми дослідження. Майбутнє української держави, її зміцнення і подальші повномасштабні державотворчі процеси неможливі без сформованої, стійкої громадянської ідентичності самих громадян. Невизначеність, дифузність згаданої ідентичності зумовлює психологічну толерантність громадян до різних видів зовнішньої агресії – від прямого військового вторгнення на територію держави до виявів економічної та інформаційної війни. Тривала історія перебування в складі інших держав (імперій) може й нині спричиняти різноманітні деформації громадянської ідентичності: від її знецінення як «незначущої формальності» до стійкої орієнтації на еміграцію. Саме тому вивчення становлення громадянської ідентичності, її етапів, механізмів, результатів та труднощів є гостро актуальним для українського суспільства. Проблема дослідження набуває особливої актуальності не лише у площині фундаментальної науки, а й у практичній площині. Необхідними є інструменти психологічної діагностики та впливу на громадянську ідентичність особистості з метою її розвитку, профілактики деформацій, оновлення та осмислення.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження є складовою частиною комплексних тем лабораторії психології політичної поведінки молоді Інституту соціальної та політичної психології НАПН України: «Трансформація комунікативних практик як чинник громадянської та національної самоідентифікації молоді різних регіонів України» (номер держреєстрації №0116U003299, 2016–2018 рр.), «Соціально-психологічні чинники розвитку громадянської компетентності студентської молоді (номер держреєстрації №0119U000138,

2019–2021 рр.) та кафедри психології філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка: «Психологічні детермінанти розвитку особистості в умовах соціально-політичної трансформації українського суспільства» (номер держреєстрації №0115U003560, 2015–2017 рр.), «Особистість в соціумі: психологічні механізми активності» (номер держреєстрації №0118U000619, 2018–2020 рр.), «Психологічна природа особистості як суб'єкта соціальних трансформацій» (номер держреєстрації №0121U110499, 2021 – 2023 рр.), а також

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої Ради Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (протокол № 8/16 від 23.06.2016 року) та узгоджено рішенням бюро Міжвідомчої ради з координації досліджень у галузі освіти, педагогіки і психології (протокол № 7 від 29.11.2016 року).

3. Наукова новизна отриманих результатів:

вперше:

- розроблено цілісну концепцію становлення громадянської ідентичності, яка дає системну інтерпретацію феномена громадянської ідентичності особистості, її основних вимірів (інституціонального, спільнотного, індивідуального), а також закономірної етапності процесу становлення громадянської ідентичності та його психологічних результатів на кожному етапі. Важливою складовою концепції є тлумачення механізмів становлення громадянської ідентичності та системних взаємозв'язків між ними (виокремлення механізмів виникнення, розвитку і утвердження громадянської ідентичності);
- теоретично обґрунтовано та емпірично підтверджено типологію громадянської ідентичності особистості, в основу якої покладено критерій актуалізованості/неактуалізованості кожного з вимірів громадянської ідентичності та їх комбінацій; виявлено 8 типів громадянської ідентичності особистості: Латентний, Державницький, Спільнотний, Ігровий, Інституціонально-спільнотний, Інституціонально-ігровий, Спільнотно-ігровий, Різнобічний;
- виявлено етапи становлення громадянської ідентичності (перцептивно-системний, нормативно-спільнотний, індивідуально-рольовий) та результуючі утворення кожного етапу (протоїдентичність, репродуктивна та продуктивна громадянська ідентичність);
- визначено та верифіковано психологічні механізми виникнення громадянської ідентичності (інтеріоризація стереотипів та атитюдів громадянства і наслідування громадянської поведінки); механізми розвитку громадянської ідентичності (індивідуація та екстеріоризація змістів громадянськості); механізми утвердження/власне становлення громадянської ідентичності (імплементація досвіду взаємодії з державою і співгромадянами та його осмислення), а також взаємозв'язки між вказаними механізмами та результуючими утвореннями громадянської ідентичності на кожному етапі її

становлення – протоідентичністю, репродуктивною та продуктивною громадянською ідентичністю;

4. Теоретичне значення результатів дисертації полягає у поглибленні і розширенні уявлень про:

- феномен громадянської ідентичності, її місце в системі соціальних ідентичностей особистості;

- процес становлення громадянської ідентичності як континуально-дискретний, етапний, діалектичний (зокрема, в плані переходу репродуктивної форми громадянської ідентичності в продуктивну);

- соціально-психологічні та політико-психологічні чинники становлення громадянської ідентичності (розкрито їх системний характер);

- норму та деформації громадянської ідентичності особистості, а також девіації її становлення;

- феномен множинної громадянської ідентифікації (ціннісно-сміслові переживання одночасної належності до різних держав/спільнот громадян), що може бути когерентною, лімінальною, амбівалентною та мати різні структурні форми (перетин, домінування, дроблення, злиття);

- функції громадянської ідентичності (виокремлено адаптаційну, консолідаційну, захисну, забезпечення самоповаги і соціальної цінності, регулятивну функції);

- соціокультурні особливості становлення громадянської ідентичності в державах з нетривалим досвідом незалежності.

5. Практичне значення результатів дослідження полягає у можливості застосування розробленого авторкою тест-опитувальника «Діагностика зрілості та типу громадянської ідентичності особистості», для вимірювання рівня зрілості громадянської ідентичності та репрезентованості у ній інституціональної/спільнотної/індивідуальної складової. Розроблена система заходів психологічної допомоги особистості з проблем деструктивних («ігрових») стосунків з державою, спричинених відповідними різновидами громадянської ідентичності (на основі транзакційного аналізу), може бути використана: а) в навчально-виховному процесі (врахування сензитивних періодів у становленні громадянської ідентичності та тих її властивостей, які формуються на кожному з них, та притаманних цим періодам небезпек); б) у процесі реалізації державної політики у сфері утвердження української громадянської ідентичності та при створенні програм громадянської освіти і розвитку громадянських компетентностей; в) при здійсненні загальнодержавного моніторингу динаміки громадянської ідентичності (в тому числі громадянської ресоціалізації) громадян України; г) у процесі психологічного супроводу становлення громадянської ідентичності та профілактики її деформацій (комплексні психодіагностичні, тренінгові, психолого-консультативні заходи); д) у змістовому наповненні навчальних дисциплін «Політична психологія», «Соціальна психологія», «Психологія особистості», «Організаційна психологія», «Вікова психологія», «Педагогічна психологія».

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Львівського національного університету імені Івана Франка (довідка № 2961-Н від 07.12.2022 р.) при викладанні дисциплін «Політична психологія», «Соціальна психологія», «Вікова психологія», «Педагогічна психологія»; Національного університету «Львівська політехніка» (довідка № 67-13-301 від 15.11.2022 р.) при викладанні дисциплін «Організаційна психологія», «Основи психологічного консультування», «Політична психологія», «Соціальна психологія» та проведенні навчально-практичних семінарів у процесі підготовки психологів; КЗ ЛОР «Львівський обласний інститут післядипломної педагогічної освіти» (довідка № 195 від 16.11.2022 р.) при викладанні дисциплін «Громадянські компетентності та критичне мислення як важливі чинники сучасної громадянської освіти», «Розвиток громадянських компетентностей учнів», «Формування позитивної самооцінки та Я-ідентичності в дітей та учнів», а також у навчально-практичних семінарах для практичних психологів та соціальних педагогів закладів загальної середньої освіти. Теоретичні та практичні напрацювання, представлені у дисертації, були використані у психолого-консультативній діяльності, проведенні навчально-практичних семінарів та тренінгових програм у ГО «Центр Трансперсональної психології» (довідка про впровадження № 10/1-22 від 20.10.2022 р.).

6. Надійність і вірогідність результатів дослідження забезпечується методологічним обґрунтуванням вихідних положень, відповідністю методів дослідження його меті і завданням, поєднанням кількісного і якісного аналізу емпіричних даних та застосуванням сучасних програм і методів математико-статистичної обробки даних.

7. Дотримання принципів академічної доброчесності. Дисертаційна робота є результатом самостійних досліджень Петровської Інги Ростиславівни.

За результатами наукової експертизи дисертація Петровської І.Р. визнана оригінальною роботою, яка не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень.

Особистий внесок здобувача у працях, опублікованих разом із співавторами, полягає у концептуалізації (формулюванні ідеї та цілей дослідження), укладенні методології дослідження [7]; обґрунтуванні положень сучасних теорій щодо вивчення громадянської ідентичності [11]; обґрунтуванні дослідницького інструментарію, проведенні емпіричного дослідження та зборі інформації, обробці результатів за допомогою статистичних методів [21].

8. Апробація матеріалів дисертації. Результати дослідження було оприлюднено та обговорено на 16 міжнародних та 4 всеукраїнських науково-практичних конференціях, серед яких: VIII Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми експериментальної психології: досвід та перспективи» (м. Кам'янець-Подільський, 2022); X, XI, XII, XIII Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми психології особистості та міжособистісних взаємин» (м. Кам'янець-Подільський, 2018, 2019, 2020,

2021); Міжнародна науково-практична конференція «Психологія в контексті сучасних досліджень проблем розвитку особистості» (м. Запоріжжя, 2021); II Міжнародна науково-практична конференція «Психологічні умови благополуччя персоналу організацій» (м. Львів, 2021); VIII Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні проблеми сучасної психології: перспективи та пріоритетні напрями наукових досліджень молодих науковців» (м. Кам'янець-Подільський, 2022); Міжнародна науково-практична конференція «Психологічна наука та практика XXI століття» (м. Львів, 2020); V Міжнародна науково-практична конференція «Філософсько-психологічні аспекти духовності в діяльності громадських організацій» (м. Львів, 2020); III Міжнародна науково-практична конференція «Психологія свідомості: теорія і практика наукових досліджень» (Київ, 2019); International scientific and practical conference «Prospects for the development of psychology as a science in EU and Ukraine» (Warsaw, 2019); VI міжнародний форум української діаспори «Впровадження комплексної системи української освіти за кордоном: проблеми та перспективи» (м. Патри, Греція, 2019); V international scientific and practical seminar «Political and economic self-constitution: Citizenship identity and education» (Corinth, 2017); VIII, IX Всеукраїнська наукова конференція «Проблеми політичної психології та її роль у становленні громадянина української держави» (Київ, 2017, 2021); Всеукраїнська науково-практична конференція «Психологічні детермінанти розвитку особистості в умовах соціально-психологічної трансформації українського суспільства» (Львів, 2016); III Міжнародна науково-практична конференція «Актуальні питання сучасної психології» (Дніпропетровськ, 2016); Всеукраїнська науково-практична конференція «Психосоціальний вимір буття особистості в сучасному суспільстві» (Львів, 2016); Міжнародна науково-практична конференція «Педагогіка та психологія сьогодні: постулати минулого і сучасні теорії» (Одеса, 2015).

Результати дисертації обговорювались на щорічних звітних конференціях філософського факультету та науково-методологічних семінарах кафедри психології Львівського національного університету імені Івана Франка (Львів, 2016-2022 рр.) та лабораторії психології політичної поведінки молоді Інституту соціальної та політичної психології НАПН України (2016-2021 рр.).

За темою дисертації опубліковано 51 наукову працю, у тому числі:

- 2 розділи монографій;
- 5 статей у періодичних наукових виданнях інших держав, які індексуються у базах даних Scopus та/або Web of Science Core Collection (1 – у співавторстві);
- 23 статті у наукових фахових виданнях України (2 – у співавторстві);
- 1 стаття у періодичному науковому виданні держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та/або Європейського Союзу);
- 20 тез доповідей в збірниках матеріалів конференцій.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

I. Наукові праці, у яких опубліковані основні результати дисертації

Розділи у колективних монографіях:

1. Петровська, І.Р. (2022). Організаційно-ігрова концепція громадянської ідентичності та її становлення. *Людина і суспільство: філософські, психологічні та політологічні виміри*. В 3 кн. Кн. 2. *Особистість в соціумі: психологічні механізми активності* (с. 109-133). Львів: ЛНУ ім. І.Франка.

2. Petrovska, I.R. (2019). Measuring Civic Identity: Difficulties and Solution. *Psychology and pedagogy in XXI century: methodological framework of the activities of psychologist and educator* (pp. 62-82). Lviv-Toruń: Liha-Pres. <https://doi.org/10.36059/978-966-397-176-6/62-82>

Статті у закордонних виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus:

3. Petrovska, I. (2022). Typology of Civic Identity. *Current Issues in Personality Psychology*. doi.org/10.5114/cipp.2022.116324 <http://cipp.ug.edu.pl/pdf-149597-83081?filename=Typology%20of%20civic.pdf> (Scopus)

4. Petrovska, I. (2021). Psychological Model of Civic Identity Formation. *Journal of Education Culture and Society*, 12(2), 167-178. <https://doi.org/10.15503/jecs2021.2.167.178> (Web of Science)

5. Petrovska, I. (2019). Civic Identity Development: Ontogenetic Aspect. *Social Welfare: Interdisciplinary Approach*, 2(9), 29-43. <https://doi.org/10.21277/sw.v2i9.423> (Web of Science)

6. Petrovska, I. (2019). Peculiarities of Various Types of Civic Identity. *Journal of Education Culture and Society*, 10(2), 43-54. <https://doi.org/10.15503/jecs20192.43.54> (Web of Science)

7. Grabovska, S., & Petrovska, I. (2017). Individual Psychological Characteristics of Students with Different Types of Civic Identity. *Journal of Education, Culture and Society*, 8(1), 138-147. <https://doi.org/10.15503/jecs20171.138.147> (Web of Science)

Статті у фахових виданнях України, що включені до інших наукометричних баз (*Index Copernicus, CEJSH, Eurasian Scientific Journal Index, Research Bible, Google Scholar, ERIH plus, OAJI, World catalogue of scientific journals*).

8. Петровська, І.Р. (2022). Особливості психолого-консультативної роботи з проблемами громадянської ідентичності. *Психологічний часопис*, 8(1). 88-101. <https://doi.org/10.31108/1.2022.8.1.6>

9. Петровська, І.Р. (2022). Емпіричне дослідження соціально-психологічних та політико-психологічних чинників становлення громадянської ідентичності. *Проблеми сучасної психології*, 3(26). 123-131. <https://doi.org/10.26661/2310-4368/2022-3-16>

10. Петровська, І.Р. (2021). Розробка та апробація опитувальника «Діагностика зрілості та типу громадянської ідентичності особистості». *Проблеми політичної психології*, 24(1), 208-232. <https://doi.org/10.33120/porp-Vol24-Year2021-76>
11. Хазратова, Н.В., & Петровська, І.Р. (2021). Аналіз підходів до вивчення громадянської ідентичності особистості. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки*, 2(21), 53-61. <https://doi.org/10.33310/2078-2128-2021-21-2-53-61>
12. Петровська, І.Р. (2020). Трирівнева структура громадянської ідентичності особистості. *Наукові студії із соціальної та політичної психології*, 46(49), 131-138. [https://doi.org/10.33120/ssj.vi46\(49\).162](https://doi.org/10.33120/ssj.vi46(49).162)
13. Петровська, І.Р. (2020). Психологічні чинники становлення громадянської ідентичності містян і селян. *Проблеми сучасної психології*, 2(18), 215-221. <https://doi.org/10.26661/2310-4368/2020-2-23>
14. Петровська, І.Р. (2020). Психологічні механізми генези громадянської ідентичності особистості. *Психологічний часопис*, 4(6), 195-203. <https://doi.org/10.31108/1.2020.6.4.16>
15. Петровська, І.Р. (2020). Соціально-психологічні чинники становлення громадянської ідентичності особистості. *Проблеми сучасної психології*, 49, 269-295. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2020-49.269-295>
16. Петровська, І.Р. (2019). Етапи становлення громадянської ідентичності особистості. *Проблеми сучасної психології*, 44, 212-233. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2019-44.212-233>
17. Петровська, І.Р. (2018). Громадянська культура як чинник становлення громадянської ідентичності особистості. *Психологічний часопис*, 7(17), 94-108. <https://doi.org/10.31108/1.2018.7.17.6>
18. Петровська, І.Р. (2018). Громадянська ідентичність як різновид організаційної ідентичності. *Проблеми сучасної психології*, 39, 244-257. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2018-39.244-256>
19. Петровська, І.Р. (2018). Методика визначення рівня та типу громадянської ідентичності особистості: розробка та психометричний аналіз. *Теорія і практика сучасної психології*, 1, 160-165. http://www.tpsp-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2018/33.pdf
20. Петровська, І.Р. (2017). Рівні та структура громадянської ідентичності особистості. *Психологічні перспективи*, 30, 157-171. <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2017-30-157-171>
21. Грабовська, С.Л., & Петровська, І. Р. (2017). Особливості світосприйняття та ціннісно-мотиваційної сфери студентів з різним типом громадянської ідентичності. *Проблеми сучасної психології*, 35, 130-144. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2017-35.%25p>
22. Петровська, І. Р. (2017). Громадянська ідентичність: теоретико-методологічні основи соціально-психологічного аналізу. *Психологія і особистість*, 1(11), 53-64. <https://doi.org/10.33989/2226-4078.2017.1.163487>

23. Петровська, І.Р. (2017). До проблеми множинності громадянської ідентичності особистості. *Проблеми політичної психології*, 5(19), 145-155.
24. Петровська, І.Р. (2016). Громадянська ідентичність: міждисциплінарний аспект наукових досліджень. *Проблеми політичної психології*, 3(17), 49-59.
25. Петровська, І.Р. (2016). Громадянська ідентичність у контексті сучасної світової психологічної думки. *Психологічні перспективи*, 28, 221-235. <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2016-28-221-235>
26. Petrovska, I. (2016). Emigration Sentiment among Students in the Context of their Civic Identity. *Journal of Education Culture and Society*, 7(2), 100-110. <https://doi.org/10.15503/jecs20162.100.110>
27. Петровська, І.Р. (2016). Розробка та психометрична перевірка опитувальника «Громадянська ідентичність». *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*, 1(1), 70-76.
28. Петровська, І.Р. (2016). Типи громадянської ідентичності студентської молоді. *Проблеми сучасної психології*, 31, 317-331. <https://doi.org/10.32626/2227-6246.2016-31.%p>
29. Петровська, І.Р. (2016). Структурно-типологічний підхід до аналізу громадянської ідентичності. *Психологічні перспективи*, 27, 161-173. <https://doi.org/10.29038/2227-1376-2016-27-161-173>
30. Петровська, І.Р. (2015). Особливості громадянської ідентичності студентів. *Наука і освіта*, 10, 177-182.
31. Петровська, І.Р. (2015). Особливості сприйняття іміджу особистості політичного лідера. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки»*, 1(1), 57-61.
- II. Опубліковані праці апробаційного характеру**
32. Петровська І.Р. (2022). Типологія громадянської ідентичності особистості. Тези звітної наукової конференції філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка за 2021 рік (с. 176-178). Львів.
33. Петровська, І.Р. (2022). Особливості емпіричного дослідження механізмів становлення громадянської ідентичності особистості. *Актуальні проблеми експериментальної психології: досвід та перспективи*. Матеріали VIII міжнародної науково-практичної конференції. (с. 105-110). Кам'янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В.
34. Петровська, І.Р. (2021). Поширення типів громадянської ідентичності серед українських громадян. *Психологія в контексті сучасних досліджень проблем розвитку особистості*. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (с. 12-15). Запоріжжя.
35. Петровська, І.Р. (2021). Громадянська ідентичність особистості: організаційно-рольовий контекст. *Психологічні умови благополуччя персоналу організацій*. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції. (с. 65-67). Львів: Національний університет «Львівська політехніка».
36. Петровська, І.Р. (2021). Структурно-функціональна модель громадянської ідентичності особистості. Матеріали звітної наукової

конференції філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка за 2020 рік. (с. 221-224). Львів.

37. Петровська, І.Р. (2021). Групова психіка як джерело моделей громадянської ідентичності особистості. *Актуальні проблеми психології особистості та міжособистісних взаємин*. Матеріали XIII міжнародної науково-практичної конференції. (с. 47-50). Кам'янець-Подільський: Аксіома,

38. Петровська, І.Р. (2020). Вплив батьківської сім'ї на громадянську ідентифікацію особи. *Психологічна наука та практика XXI століття*. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (с. 105-109). Львів: Видавничий дім «Гельветика».

39. Петровська, І.Р. (2020). Задоволеність потреб фізичного та соціального існування особи в державі як чинник громадянської ідентифікації. *Філософсько-психологічні аспекти духовності в діяльності громадських організацій*. Матеріали V міжнародної науково-практичної конференції. (с. 137-138). Львів: ЛНУ ім. Івана Франка.

40. Петровська, І.Р. (2020). Особливості громадянської ідентичності трудових мігрантів. Матеріали звітної наукової конференції філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка за 2019 рік. (с. 153-154). Львів.

41. Петровська, І.Р. (2019). Соціально-психологічні наслідки воєнного конфлікту для громадянської ідентифікації. *Prospects for the development of psychology as a science in EU and Ukraine*. Proceedings of the International scientific and practical conference. (с. 45-50). Warsaw: Izdevnieciba «Baltija Publishing».

42. Петровська, І.Р. (2019). До проблеми становлення громадянської ідентичності особистості. Матеріали звітної наукової конференції філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка за 2018 рік. (с. 184-186). Львів.

43. Петровська, І.Р. (2018). Роль державної ідеології у становленні громадянської ідентичності. Матеріали звітної наукової конференції філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка за 2017 рік. (с. 198-201). Львів.

44. Петровська, І.Р. (2018). Імідж держави як чинник становлення громадянської ідентичності особистості. *Актуальні проблеми психології особистості та міжособистісних взаємин*. Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції. (с. 48-51). Кам'янець-Подільський : Аксіома.

45. Петровська, І.Р. (2017). Громадянська ідентичність особистості як багаторівневий феномен. Матеріали звітної наукової конференції філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка за 2016 рік. (с. 253-255). Дрогобич: ТзОВ «Трек-ЛТД».

46. Petrovska, I. (2017). Civic identity as a complex multi-level personal formation. *Political and economic self-constitution: Citizenship identity and*

education. Proceedings of the V international scientific and practical seminar. (p.30-35). Corinth: University of the Peloponneseon.

47. Петровська, І.Р. (2016). Феномен громадянської ідентичності в соціогуманітарному науковому дискурсі. *Психологічні детермінанти розвитку особистості в умовах соціально-психологічної трансформації українського суспільства*. Матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 25-річчя кафедри психології (с. 138-141). Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка.

48. Петровська, І.Р. (2016). Відмінності громадянської ідентичності від етнічної та національної ідентичностей. *Актуальні питання сучасної психології*. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції (с. 72-76). Дніпропетровськ: Видавничий дім «Гельветика».

49. Петровська, І.Р. (2016). Структурна модель громадянської ідентичності. *Психосоціальний вимір буття особистості в сучасному суспільстві*. Матеріали Всеукраїнська науково-практичної конференції. (с. 89-92). Львів: Видавництво НУ «Львівська політехніка».

50. Петровська, І.Р. (2016). Особливості формування громадянської ідентичності. Матеріали звітної наукової конференції філософського факультету Львівського національного університету імені Івана Франка за 2015 рік. (с. 249-252). Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка.

51. Петровська, І.Р. (2015). Громадянська ідентичність як соціально-психологічний феномен. *Педагогіка та психологія сьогодні: постулати минулого і сучасні теорії*. Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. (с. 12-17). Одеса: ГО «Південна фундація педагогіки».

9. Відповідність дисертації вимогам пп. 7, 8, 9 «Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук», затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 17 листопада 2021 р. № 1197.

Докторська дисертація «Психологія становлення громадянської ідентичності особистості» відповідає паспорту наукової спеціальності 053 Психологія (19.00.11 Політична психологія) і є завершеною, цілісною, ґрунтовною кваліфікаційною науковою працею, виконаною Петровською І.Р. самостійно. Робота містить наукові положення та нові науково обґрунтовані результати, які мають практичну та теоретичну цінність та підтверджуються документами, що засвідчують проведення здобувачкою досліджень; містить обґрунтовані висновки на основі одержаних достовірних результатів (обробка емпіричних даних здійснювалась за допомогою потужного арсеналу сучасних методів прикладної математичної статистики); характеризується єдністю змісту; свідчить про особистий внесок здобувача в психологічну науку щодо розв'язання важливої теоретичної і прикладної проблеми становлення громадянської ідентичності особистості; відповідає принципам академічної доброчесності. Основні наукові результати докторської дисертації Петровської І.Р. висвітлені у 51 науковій публікації. Здійснено апробацію матеріалів докторської дисертації на 20 наукових конференціях та

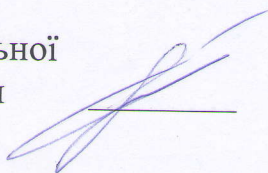
семінарах. Використання в докторській дисертації та публікаціях, в яких висвітлені основні наукові результати докторської дисертації, наукових текстів, ідей, розробок, наукових результатів і матеріалів інших авторів супроводжується посиланнями на автора та/або на джерело опублікування.

Рекомендація докторської дисертації до захисту.

Враховуючи актуальність, наукову новизну, теоретичне та практичне значення дослідження, дисертацію Петровської І.Р. «Психологія становлення громадянської ідентичності особистості», подану на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук за спеціальністю 19.00.11 – політична психологія, рекомендувати до захисту.

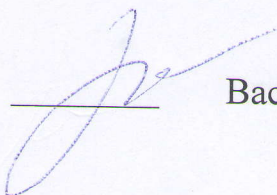
Рецензенти:

Доктор психологічних наук, професор,
головний науковий співробітник
лабораторії психології малих груп та
міжгрупових відносин Інституту соціальної
та політичної психології НАПН України



Горностай П.П.

Доктор психологічних наук, професор,
головний науковий співробітник
лабораторії психології мас та спільнот
Інституту соціальної та політичної
психології НАПН України



Васютинський В.О.

Доктор психологічних наук,
старший дослідник,
завідувач лабораторії психології мас
та спільнот Інституту соціальної
та політичної психології НАПН України



Губеладзе І.Г.